

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 64 . Nr. 2

Februar

1979

Kirken spejler sig.

(Lars Dalgaard fot.).

Nr. 23 1. december 1978 61. årgang Side 1141-1188

Den danske Dyrlægeforenings medlemsblad

Dansk Veterinær- tidsskrift

I dette
1141 Respe
1143 Repro
drægt
1149 Risiko
af nit
1154 Paste
i fjer
1157 Spring
1158 Slagte
og kø
1164 DdD

Nordisk Veterinær Medicin

*Scandinavian
Journal
of Veterinary
Science*

Originalmeddelelser / Original papers

*Ernst Brunetti. Immunologiske aspekter på Yersinia enterocolitica-infektioner.
Immunologic aspects of Yersinia enterocolitica infections.*

Den danske
Dyrlægeforening
Lommebog
1978

7-8

Bind 30
Juli-Aug.
1978

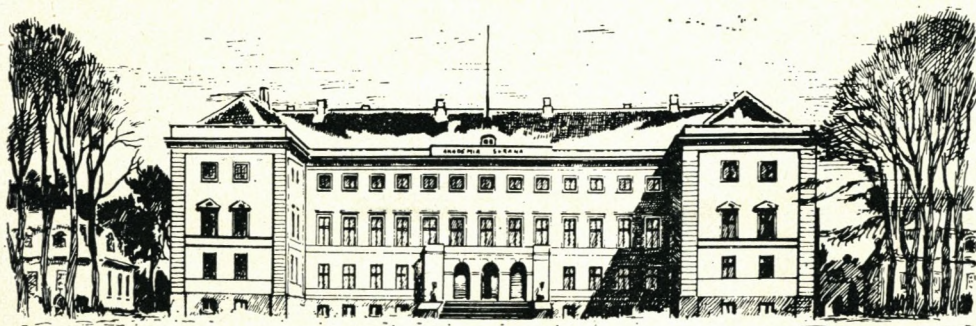

HARLANG & TOKSVIG BLADFORLAG A/s

Dr. Tværgade 30 · 1302 København K · Tlf. (01) 13 86 66

Formidler annoncer til mere end 20 danske fagblade

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

FEBRUAR 1979

64. ÅRGANG

NUMMER 2

C. St. A. Bille:

4 soranerdrenge juleferierejse til København ca 1840

Carl Steen Andersen Bille, født den 1. juli 1828 i Nykøbing S., død den 11. november 1898 i Holbæk. Student fra Sorø 1846, cand. phil. fra Sorø Akademi 1848. Fremtrædende politiker og redaktør af Dagbladet i Holbæk, medstifter og første formand for Soransk Samfund. Han udgav i 1886 bogen »Skoledrenge« under pseudonymet: »En af dem«, der giver en oplysende, men ofte overfladisk skildring af livet på Sorø Akademis skole ca. 1845 (se nærmere i Soranerbiografier 1822-1900).

Af ovennævnte bog optrykkes afsnittet om en juleferierejse til København, der giver et interessant billede af de vanskeligheder, soranere mødte, før jernbanen kom i 1857.

10 mil på en bondevogn

Befordringsmidlerne var dengang i deres barndom. Fæstebønderne havde på godset fra gammel tid ret til at køre eleverne, uanset de strenge vognmandsprivilegier, og den billigste, om end ikke just bekvemmeligste måde at komme til København på var at leje en bondevogn, som så med det samme par heste kørte den halve snes mil til hovedstaden for dagen efter at vende tom hjem og atter ved feriens udløb kom ind til byen for at hente sine passagerer. Der kunne sidde fire på de to agestole, i hvilke der var bredt hynder, stoppede med uld; kusen, som gerne var gårdmanden selv, tog til takke med en fodersæk til sæde; bagi stabledes de fire kufferter. Det var et drøjt læs for de små kralliker, især ved vintertid, men turen var ikke mindre streng for de rejsende, thi det luntede kun langsomt frem, en hel dag gik med, og hverken fadding eller agestole kendte til den luksus, som hedder fjedre. Men enhver vej er kort, når det gælder en juleferie, og om man end knagfrøs, når den bidende vind spottede halm og dækkener, så hjalp på den anden side vognens skrumplen på den knudrede vej til at holde blodet i omløb.

Der var syv eller otte vogne, som skulle til København, men man vidste af erfaring, at følgeskabet sjældent varede mere end den første mils vej, så tog de rappeste gangere og den villigste kusk teten, medens resten kom efter, som de bedst kunne. Allerede klokken seks om morgenen holdt hele vognparken parat nede ved den brede trappe, og skønt det både var mørkt og koldt, var der ingen, som den morgen var tung at vække, eller som i

»Vinteren blev streng dette år og kom tidlig. Allerede først i december faldt der masser af sne, og snart fulgte en stærk frost, som til lagde sunde og bælder. Istransporten begyndte, og alle vegne fra hørte man om dens store besværligheder. For de elever, hvis forældre boede hinsides vandene, kunne der ikke være tale om at komme hjem til julen, og for mange stillede det sig derfor som en truende mulighed at skulle tilbringe den ferie, som de nu var tilbøjelige til at anse for årets allerbedste, på opdragelsesanstalten. Det var lyse udsigter! Dog, så galt gik det ikke. Adskillige, som havde slægtninge i København, fik tilladelse hjemmefra til at besøge dem, og de enkelte, som ikke selv havde noget tilhold, fik indbydelser til at ledsage kammerater, som boede i den nærmere omegn. Lærerne var ligeså interesserede som drengene i, at der ikke blev nogen tilbage, med hvem der skulle føres opsig.

en fart igen smuttede ned igen under det lune tæppe, når læreren forsvandt i døren for at vandre over til den anden sovesal. Toilettet var hurtigt besørget, og det gjorde ingenting, at der var is i vandtønderne. Kufferterne, der stod færdige fra aftenen i forvejen, blev slæbt ned i en fart og kylede på vognene, som havde hver sit nummer. I stedet for den sædvanlige kolde mælk blev der den morgen serveret kaffe, øst op færdig lavet af en stor terrin i tinskålene, og af smørrebrød var der så meget, som man kunne proppe i sig. Det skete med en god vilje, thi opgaven var at lægge en solid bund, som kunne holde ud, så at man ikke for tidlig skulle være nødt til at angribe den rigsdaler, som hver fik i rejsepenge.

Fire jævnaldrende fra anden og tredje kl. havde slået sig sammen om en vogn; den styrende lærer havde villet sætte en af de store til at passe på dem, men af skræk for at blive »tyranniserede« af en sådan overmand, havde de bedt så længe for sig og givet så gode løfter om at føre sig godt op, at de havde fået lov at slippe. Rosenfalk var københavner, søn af en høj embedsmand, og hans kendskab til alle hovedstadens herligheder gjorde ham ved denne lejlighed ubestridt til høvding; de to brødre Kaas, som skulle besøge en gammel bedstemoder, var fra Jylland og havde aldrig før været i København; Jensen var fra Svendborg og talte endnu brav fynsk, han sagde Guj i stedet for Gud, kaldtes derfor »D« eller »De-mand«, hvilket var blevet til »Demant« og atter til »Diamant«. Bonden, som kørte for dem, gik sædvanlig under navnet »Tørve-Jens«, men eftersom det hidrørte fra en noget mislig omgang med en nabos tørv, holdt han ikke af at høre det, medmindre der fulgte en snaps med, ellers ville han hedde Jens Olsen. Han var en sveden rad, men let nok at narre i ting, som lå over hans horisont. Der gik et sagn om, at han engang havde bragt sin voksne søn til det fjerne tingsted, fordi han havde slået moderen og forlangt ham arresteret, hvilket også skete, men da så birkedommeren med mørke miner havde forklaret ham, at han nok skulle få hævn, og at sønnen for den gerning måtte bøde med sin hals, »så står det her i loven«, så var Tørve-Jens blevet bange og havde for at få synderen fri igen måttet rykke ud med halvtredsindstyve rigsdaler, thi, sagde birkedommeren med værdighed: »Du må vel huske på, at det er ikke mig, der skal smøres, det er dem derinde«.

På bedestedet efter de to første mil begyndte allerede naturen at gøre sit krav gældende, og efter den kolde køretur, som snart skulle fortsættes, følte man trang til at få noget varmt i livet. Men det ville jo gøre et føleligt skår i daleren, og Rosenfalk formåede ivrigt til at modstå alle fristelser og vente til Roskilde; der kunne de drikke chokolade på gæstgivergården og spise kager hos konditoren, »aldeles brillante kager, siger jeg jer«. Det var hårde vilkår. — »Nej, gu' om jeg vil vente fem timer til«, sagde Jensen; »I kan

for mig gøre, hvad I vil, men jeg vil ha' kaffe og wienerbrød«. De andre stod imod, det bedste de kunne, men da de så kaffen og hørte Jensen sætte tænderne i det lækre flækkebrød, med en hel skorpe af brændt sukker, blev de overmandede og fulgte efter en for en, tilsidst bukkede selv Rosenfalk under for fristelsen.

Med fornyede kræfter kørte man videre, bæsterne havde fået et godt foer, og Tørve-Jens selv havde heller ikke nægtet sig noget. Solen skinnede på snebunkerne langs vejen, og de beklagede, at vognen ikke var på kælder i stedet for på hjul, så ville det hele være meget mere fornøjeligt. »Ja, I snakker, som I har forstand til«, mente Jens; »hvis-sommenste at sneen hun nu tøede helt væk, til jeg skulle hjem, hvor skulle jeg så komme afsted med de arme bæster. Nej, hjulet hun løber nu altid rundt, det er vist, at hun gør«.

Samtalen gik ivrigt, Rosenfalk måtte holde for og fortælle om Østergade, om hesten på Kongens Nytorv, om vagtparaden, og han gjorde det gerne, skønt med en vis medlidenhed overlegenhed. Jens fulgte nøje med og gav jævnlige sit besyv med i laget, han kendte godt nok København, hvor han havde ligget inde til tjenesten i tre år. Hans bedste erindring var en kammerråds frue, hvor han havde børstet støvler og skåret brænde, og så flyttedagene, hvor en soldat magelig kunne tjene sine syv eller otte mark ved at befordre flyttegods på bærebøre. Tæt ved Vestergade, som for ham var byens egentlige hjerte, var der et hjørne, sagde han, hvor han manglede en fridag havde stået med en kammerat for at få tilfældigt sjov, og lige tæt ved var der et sted, hvor man for tre skilling fik den galanteste kop kaffe, som nogen præstemadamme ville ønske sig. Ja, det var lige godt ikke så sjovt at være soldat, men når man skulle på session, ville man jo helst slippe. Og så sang Jens en lang vise om, hvordan bønderkarlene hittede på alle slags svageligheder for at blive kasserede:

*Da er de halte, da er de kromme,
Da har de Brok, kanskee i en Lomme,
Og Nogle døve, brystsvage somme,
Ja, Nogle rent fra Forstanden er.*

Overdrevskroen eller Osted?

— »Men se nu er det, om vi skal bede i Overdrevskroen eller vente til Osted. Det fortner jo altid på det, hvis vi kunne tage det lige i ét stød til Osted, og hvis at studenterne ville gi' noget, lod det sig kanskee gøre«. Hvad skulle det være? — Ja, det skulle naturligvis være en snaps eller heller to og en flaske øl; en marks penge kunne gøre det hele. Det besluttedes at sammenskyde dette beløb for at nå lige til Osted med det samme, uden at man opholdt sig videre med, om derved også var vundet noget. Bonden smed tømmerne til staldkarlen og hastede til kroen, men de unge fyre ville ikke gå ind. Drøjt var det rigtignok at se igennem vinduet ind i kjelderstuen, hvor Jens sad og tog til sig af den velforsynede

madpose med øl og brændevin foran sig; men nu måtte man holde ud, der var jo kun halvanden mil til Roskilde.

A. Pozzi konditor!

Først efter to svingede man ind gennem porten til »Prindsen« i Roskilde; der holdt allerede flere vogne i gården, men ikke een kammerat var at se. »Skynd jeg så, ellers er der sgu' ikke en kage tilbage. Kom, Dikemant!« – »Nej tak, jeg er så rædsom sulten, jeg vil først ha' noget ordentligt mad. Jomfru, må jeg be' om en karbonade med mange kartofler og en halv flaske øl. Seer I, karbonade er otteogtyve og øl er fire, det er kun to mark, så har jeg endda næsten tre mark til kager«. De andre ville ikke høre på denne forføreriske tale; så hurtigt deres stivfrosne ben ville bære dem, før de ned ad gaden til en butik, hvis døre var flankeret af skilte med meget falmede billeder af kunstige kager og navnet »A. Pozzi, konditor«. Her fandt de de forud komne kammerater, og sandt var det, at de kom på højre tid; de lækreste fæde var næsten tomme, kun et par stykker var der tilbage af de uforlignelige »Stænderkager«, hvis flødeskum og creme drev ned ad fingrene, når man bed i dem. Der blev spist i en fart, jomfruen kunne slet ikke følge med, hvad hver enkelt havde fået, men man holdt selv nøjagtigt regnskab og stod ærligt ved hver mundfuld. Selv med den bedste vilje var det dog ikke muligt at nå videre end til to eller tre mark, maven blev mæt før øjnene. Jensen kom, da de andre var omtrent færdige, men til trods for karbonaden kunne han sagtens sætte lige så meget til livs som nogen af dem.

Der blev et langt ophold i Roskilde, og Jens var grumme rød i kammen, da han endelig efter gentagne opfordringer forlod kælderstuen og spændte for. Heller ikke var det frit for, at han af og til nikkede under den videre kørsel, men det gjorde drengene med, skønt det nu igen var knugende koldt, og i det hele var stemningen trykket. »Uh, jeg har helt kvalme«, sagde en af dem, »skal vi ikke se at få en varm kop the i Roskilde Kro?« – »Jen kunne da sige noget bedre, hvis at studenterne er nødlidendes. Bare en fjerdingssvej længere fremme har vi Røde Vejrmølle Kro, og der får man for ti skilling en stor spølkum æggesøbe, som er noget af det dejligste, et menneske kan drikke på denne jord. De kunne jo så gi' mig en med«. Man havde jo endnu penge på lommen, og varm æggesøbe måtte kunne hjælpe på både kulden og kvalmen. God var den, det er sikkert.

For at undgå Frederiksberg bakke, alle vejfarendes rædsel i de tider, bøjede man ad Fasanvejen om til Gamle Kongevej og kom så forbi Trommesalen ud ved Frihedsstøtten. Det var det første magtige indtryk af København. »Har vi noget at sise, for så må vi et lille stykke hen og løse seddel«. Nej, ingen havde konsumtionspligtige varer, og hvad Tørve-Jens selv havde af den slags midt inde

i sin fodersæk fandt han ingen grund at tale om. Portbetjentene frøs og gad ikke se videre efter, de gjorde et sving med deres lange jernsøgere som tegn på, at man kunne passere. Det gik småt, thi vejbanen var smal, den bugtede sig ud og ind. Broen over stadsgraven med de svære røde træbomme på siden var ganske snæver; men tilsidst nåede man den lille runding foran Vesterport, og efter at have ventet til banen var fri, rumlede man igennem den lange hvælving. Tørve-Jens slog smæld, som var han en herskabskusk, og uvilkårligt råbte drengene højt for at give deres bidrag til larmen, ikke just hurra, men et slags glædeshyl. Ved vagten indenfor volden kom sergenten ud og forhørte om de rejsende, hvorefter han noterede ned: »Eleverne Rosenfalk, Kaas og Jensen«; københavneren betroede dem, at sådan gik det ved alle stadens fire porte, og at listen over de ankomne rejsende hver morgen blev præsenteret kongen. »Guj vee', om vi skulle blive til-sagt til taffel?« bemærkede Jensen tvivlende. Ved Filosofgangen, i Bredgade og i Åbenrå måtte Jens afsætte sine passagerer, førend han selv og bæsterne henad ni nåede garvergården på Vestergade«.

Den store søjlekolos

Følgende to henvisninger til omtale af »Søjler i Akademihaven« kan måske være af interesse.

I. I et brev, som adjunkt, senere biskop i Ribe, J. B. Daugaard (1796–1867) den 28. november 1826 skrev til sin kæreste og senere hustru Cathrine Kruse (1799–1882), står:

»--- efter at have drukket Kaffe hos Kaa-lund med Digterne Ingemann og Wilster, sidder jeg igjen ved Skrivebordet for at tilføje endnu nogle Linier, som min Spadseretur i Middags gav mig Anledning til. Jeg gik nemlig indenfor i Akademihaven; der har Konduktøren, som har ført Tilsyn med Bygningen i det hele, ladet oprejse en smuk Støtte af poleret Granit. Den bestaar af to Stykker, som ere sammenfældede; de ere Levninger af den gamle Klosterbygning. Det er baade en smuk og en interessant Prydelse for Haven«.

(Se Christine Daugaard: Biskop Daugaard. En mindebog I (1896): 418).

II. Soraneren Mathias Rosenørn (S 1831), hvis far i sit andet ægteskab var gift med en datter af den fra den soranske historie så kendte Poul Christian Stemmann (1764–1855), beretter i et foredrag 1896 om Stemmann følgende fra året 1827:

»De beboede dengang den ældre Forvalterbolig, senere Rectorbolig, hvis Have da gik ned til Søen og stod aaben mod Academi-haven, som Stemmann havde udvidet med Gangene langs Søen og prydet med Søjleskafter af Academiets Ruiner og Trævæxt fra det stille Havs Kyster«.

(Se Personalhistorisk Tidsskrift 1897 : 33).

Hvor befinder disse prydelser sig nu?

AKR.

En vinter på Grønlands indlandsis

Vinteren 1960/61 havde den amerikanske hær inviteret en dansk og en amerikansk spejder til at overvintrere på Grønlands indlandsis sammen med et hold af videnskabsmænd, teknikere og soldater. På indlandsisen var netop blevet bygget en 100-personers by, *Camp Century*. I løbet af vinteren skulle de forskellige dele af byens konstruktion i snetunneller afprøves, og forskellige videnskabelige projekter gennemføres.

Gennem Det Danske Spejderkorps blev jeg udtaget til at være den inviterede danske spejder. Jeg havde i 1960 forladt Sorø og var med det samme begyndt på værnepligten. Svend Ranvig, Asser Riig Trops tropsfører, hørte om invitationen og opfordrede mig til at indsende mine personlige oplysninger om matematisk studentereksamen og interesse for fysik, matematik og kemi og planer om et studium i disse fag. Jeg var himmelhenrykt over Ranvigs initiativ, så jeg fik udsat soldatertjenesten og rejste snart over Washington D.C. til Grønland og den specielle by, Camp Century under indlandsisen.

Camp Century var projekteret til at ligge 100 miles inde på indlandsisen, deraf navnet Century. Den blev i virkeligheden bygget lidt længere fra isranden på grund af sprækker og bevægelser i isen. Man gravede ved hjælp af store snefræsere nogle 7-9 meter dybe og lige så brede grøfter. Over disses åbning lagde man et buet metalloft, og oven over dette lod man snefræsere udkastning smide et ca. 1 m tykt lag sne. I løbet af 48 timer hærder sneen, så formen kan fjernes, og der bliver et stabilt, hvalvet sneloft.

En ca. 400 m lang hovedtunnel gravedes midt i byområdet, og vinkelret på denne gravede man et antal sidetunneller, der alle gennem en lille åbning havde forbindelse med hovedtunnelen. Byen var ikke større, end at man kunne spadserere rundt i den; men i hovedtunnelen og i værkstedstunnelen kunne selv store køretøjer komme.

I dette tunnelsystem havde man bygget vel-

isolerede, færdigfabrikerede huse, der gav udmærket beskyttelse mod de ca. minus 30 grader C, der herskede i tunnellerne vinteren igennem. Oppe på overfladen kom temperaturen af og til ned på minus 55 grader C, men vi klarede os udmærket. Byens ca. 30 bygninger var indrettet som på enhver anden mindre amerikansk base.

Den eneste mangel ved Camp Century var, at man ikke havde indlagt vand i belægningsbygningerne, der i øvrigt havde 4-mands aflukker, hvor man sov i etagesenge. For at komme til at vaske sig eller gå på toiletet, måtte man over på den anden side af hovedtunnelen. Der var kun indlagt vand i den ene side af lejren; vandledninger kunne jo nemt fryse, selv om de alle var opvarmet af en termoleddning.

I vaskerumene var der alt fra brusebade og vaskekummer med varmt og koldt vand til træk-og-slip. Da jeg første gang hørte om byen inde i indlandsisen, havde jeg ikke forestillet mig, at man i en velisoleret, velopvarmet bygning, der på alle sider er omgivet af sne, kunne tage varmt og koldt bad så ofte, man ønskede.

I samme side som vaskerummene lå også køkkenet og messen, hvor der var rigelige forsyninger, og maden var vel tilberedt. Det passer muligvis, hvad rygten sagde, at nogle af den amerikanske hærts bedste kokke og bagere var kommet til Camp Century for at holde mødet oppe hos de stakkels soldater, der gik og længtes hjem.

I løbet af vinteren fik jeg stiftet bekendtskab med flere spændende funktioner og projekter. Et transportabelt atomkraftværk blev sat i drift og leverede en tid den megen strøm som skulle bruges f.eks. til opvarmning. Vandforsyningen til byens store vandforbrug blev klaret ved, at man sendte damp nedefter under indlandsisens overflade. I en dybde på ca. 60 m var sneen sammentrykket til is, så der i denne dybde kunne dannes en sø, som ikke løb væk i sneen. Søen blev langsomt større og større i et større og større hulrum, efterhånden som vi brugte af vandet.

Forskelligt prøveudstyr blev afprøvet til boring til store dybder i indlandsisen. Efter at et bor, som skulle smelte sig vej nedefter i sneen og isen, var frosset fast, blev et roterende bor sat i gang. Senere lykkedes det efter flere års vanskeligheder at bore de 2 km ned til bunden af indlandsisen på dette sted og få prøver af isen op fra de store dybder.

Snetunnellerne blev regelmæssigt målt op. Væggene bevægede sig indad, loftet nedad og gulvet opad, så man måtte af og til skære af både vægge, gulve og lofter. Forskellige meteorologiske projekter fik den amerikanske spejder og jeg også indblik i.

For at ingen skulle kede sig i fritiden var

En af tunnellerne under bygning.

der bibliotek og bar med billard. 5 af ugens aftener var der biograf. Man havde kun ét forevisningsapparat, så der var pause, hver gang der skulle skiftes spole. En helafteensfilm er på 5-6 spoler, men det var da hyggeligt.

Midt i dette tekniske vidunder af en moderne by på Grønlands indlandsis prøvede vi to spejdere at bygge en igloo. Det lykkedes meget godt, og vi forsøgte at sove i den i en temperatur på ca. 50 graders kulde. Vi frøs og måtte gå indendørs og sove ud sidst på natten.

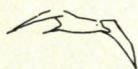
Solen var væk i 98 dage. Det var dejligt at se den igen efter så lang tid, men byens liv var ikke afhængig af lys fra solen, så lidt som den var afhængig af lave temperaturer, storme eller snefald.

Hvad jeg fik ud af opholdet

Opholdet vinteren over og senere en sommer i Camp Century affødte en interesse for de videnskabelige undersøgelser, der blev foretaget i Camp Century og andre steder på Grønland: meteorologiske, glaciologiske, geologiske og seismologiske undersøgelser samt målinger af jordens magnetfelt og ionosfæremålinger. Da jeg nogle år senere skulle vælge en anden del af et studium, som indtil da havde drejet sig hovedsagelig om fysik og matematik, så valgte jeg geofysik. Mit speciale blev seismologi vel hovedsagelig, fordi geofysikprofessoren var seismolog. Jeg havde ikke set nogen seismologiske instrumenter i Camp Century, men mon ikke den grundlæggende interesse for jordens fysik, geofysik, var blevet vækket af den fantastiske oplevelse i Camp Century?

Seismisk Afdeling i Geodætisk Institut, hvor jeg nu er ansat, har 3 seismologiske stationer på Grønland og en i København, hvor vi registrerer såvel nære som fjerne jordrystelser. Vi ser rystelser fra japanske jordskælv, fra amerikanske og sovjetiske kernesprængninger samt fra små lokale jordskælv i og omkring Grønland og i Skagerak og Øresund. Jeg har for nylig afsluttet en undersøgelse af nogle små jordskælv i Skagerak og er i øjeblikket ved at samle alle tilgængelige oplysninger om jordskælv i Grønland. Det har interesse, hvordan jordskælvene i Danmark og i Grønland hænger sammen med kontinenternes og havbundenes forskydninger. For godt et år siden var jeg senest i Grønland for at tilse to af de seismologiske stationer i Godhavn på vestkysten og i Scoresbysund på østkysten.

Søren Gregersen (S 60).

Hvass'ington igen!

I fortsættelse af *Niels Hvass* (S 59)'s beretning til Berlingske Tidende den 25.9. 77 (SB. 1978, s. 21) bringes her yderligere oplysninger fra samme kilde, altså Berlingeren den 26.12. 1978:

Var den første amerikanske præsident George Washington dansker? Det har han selv sagt!

George Washington (1732-1799), ja han, der var USAs første præsident, var vistnok en Hvass fra Vigsø i Thy!

Derom kan man læse i årets udgave af »Jul i Thy«. Den koster 22,50.

En af udgiverne, Jørgen Miltersen, Thisted, skriver:

»I 1961 fortalte den da 81-årige Herman Nelson, 504 North Walnut, Grand Island, Nebraska: George Washington blev omkring 1760 medlem af den skandinaviske forening i Philadelphia, og her fortalte han, at hans mor var kommet fra Vigsø i Danmark, og at hendes navn var Hvass. - Herman Nelson nævnte ikke, hvor han havde sin viden fra. En kilde, der kan komme til hjælp, er Arne Hall Jensens værk »Den dansk-amerikanske Historie«, der udkom i 1937. Under overskriften »Washington nedstammede fra danske«, skriver Arne Hall Jensen: »Kort efter frihedskrigens ophør var George Washington indbudt af Det skandinaviske Selskab i Philadelphia, som havde gjort landets første præsident til æresmedlem. Under mødet rejste Washington sig og udtalte følgende: »Mine herrer. Jeg har en lille overraskelse til Dem«. Der blev spændt forventning blandt de tilstedeværende skandinaver, som med interesse afventede resten af Washingtons tale:

»Den første stamfader, af hvilken min familie kan finde spor, kom fra Jylland. Det var en dansker ved navn Hvass«. Hvad Washington derefter sagde, blev desværre ikke skrevet ned. Engelske leksika fortæller, at George Washingtons oldefar var kommet fra England i 1657. Efter den livlige forbindelse, der fra vikingetidens dage har været mellem Danmark og England, er det ikke usandsynligt, at hans oldemor eller tip-tip-oldemor kan have været en Hvass fra Vigsø. Herman Nelson, der udvandrede i 1903, sendte meddelelsen om Washingtons slægt til Thy, fordi han selv har forbindelse til slægten Hvass: »Min bedstemor, der var født i 1797, var i familie med Lars Hvass, som boede i Bjerre. Vi besøgte dem og de os. Der var også slægtninge, der boede i Græsbøl i Lild sogn, og deres efterkommere har vist gården endnu«.

Bedrøveligvis døde Washington barnløs. Så med ham må slægtssagaens amerikanske del vel slutte?

br.

Julefrokosten d. 7. december 1978 i Frederiksberg Rådhuskælderen

Vejret var vinterligt, og sneen var, for det opladte sind, på nippet til at dale over Frederiksberg rådhusplads klokken 12 – sceneriet fattedes intet i den obligate julefrokoststemning, der da også blev bekræftet til fulde i Rådhuskælderen store (overhængende!) sal, fyldt til bristepunktet med glade soranere, unge og gamle. Flere kom strømmende til, og da vi endelig kunne bænke os omkring et herligt langbord, talte vi 30. *Franz von Jessen* og *P. H. Jølver* (begge fra '78) var de tvende benjaminer, mens *K. W. Rasmussen* ('12) var nestor. Midt imellem disse markante yderpunkter repræsenterede et helt hold årgang '21 – intet tilfælde, man havde sat hinanden stævne. Af tilstedeværende æresmedlemmer taltes *Ellen Vibeke Jensen*, *Svend Clausen* og *A. Kann Rasmussen*. Af den gamle garde sås blandt andre *Otto Mackeprang* og *C. C. Andersen*. De yngste årgange var fint repræsenteret (flere i reglementeret uniformsjakke!). Et glædeligt tegn trods høje priser: Maden 42,- kr., øl 9,50, en »kylling« 31,-, snaps 7,75, rødvin 26,-, vand 5,25.

Vor formand Palle Taarnhøj indledte den- ne årets sidste soranerfrokost med at påpege, at vi jo alle her ved juletid gribes af nostalgi, længselen efter hjemmet, efter Sorø, grunden til, at vi var mødt så mange. Med begejstring bød han den store forsamling velkommen, og straks efter tordnede (hm!) »Jeg veed et Sted...« gennem lokalene efterfulgt af det trefoldige soranske Akademiet leve.

Svend Clausen orienterede under frokosten om den nyligt udkomne fortræffelige bog af *A. Kann Rasmussen* om Tersløsegaard (kr. 10,- på stedet) og agiterede for, at soranere (noget oftere end tilfældet er!) besøgte Holbergs gamle stiftelse, der nu fremtræder i overordentlig smuk stand. *Taarnhøj* takkede i denne anledning *A. Kann Rasmussen* for hans personlige indsats som drivende kraft i det store arbejde med at skaffe midlerne til en lykkelig afsluttet restaurering. Formanden opfordrede alle soranere til at betænke Tersløsegaard, hertil bemærkede Kann, at selve de gennemrestaurerede bygninger hverken ude eller inde nu kræver vedligeholdelse, udover hvad enhver velstandsat ejendom har løbende behov for, men det kræver penge at opretholde Holberg-mindestuerne og haven, »nu må soranerne træde til!« – *Ellen Vibeke* fortalte overraskende nyt om Jacques François Saly's (1717-1776) rytterstatue af Frederik V på Amalienborg

Plads (afsløret 1770), af eftertiden kaldt den bedste rytterstatue i Europa!

Hvem vidste, at hesten under sit venstre forben gemmer et grundstensdokument, hvor Sorø Akademi er nævnt? – *Torben Glahn*s sidste soranerbiografi (1584-1737) blev derefter bortloddet, og så introduceredes gæstetaler *Niels Heilmann* (S 42), der morsomt og medrivende fortalte om sin gamle klarinet, der var fundet i Akademiets kortsrum i en kasse med instrumenter fra et musikkorps nedlagt i 1918. Klarinetten – der i forvejen bestod af enkeltdele af 3 op mod hundrede år gamle instrumenter – blev restaureret i 1939-40 med korkpropper og diverse uortodoxe materialer, og da Heilmann havde et naturtalent for klarinetspil (dvs. i følge hans egen udlægning et medfødt overbid) lykkedes det ham at komme i skolens jazzorkester, der lededes af *Peter Schiøler* (selv tilstedeværende ved julefrokosten) og som havde krævet »Georgia« spillet til klaverledsagelse, som »optagelsesprøve«! – Heilmann trykkede derefter på en knap, og fra et medbragt båndanlæg tonede »Georgia« ud i rummet. Pragtfuldt – men mesteren indrømmede, at det nu ikke lød helt sådan dengang, selvom instrumenteringen var den samme! – *Andrup* opdagede imidlertid, hvad der var på færde, og Heilmann kom i skolens »seriøse« orkester; en solistopgave i Bizet's »Arlesienne Suite« blev klaret i ét vejtræk (for at bevise det, blev kunststykket gentaget in natura for den måbende forsamling!), *Blem* kom bagefter hen og sagde: »Du spillede faktisk helt pænt, men lignede én, der sad på potte og trykkede!«.

»Man skulle ikke dengang have troet, at et instrument kom til at præge ens liv som dette! Intet er så dejligt som at spille sammen med andre«, sagde Heilmann, der betegnede et samspil med *Lulu Ziegler* som noget af det skønneste, han havde oplevet. Et møde i California, U.S., med *Jens Harboe* (-43)) – selv en musikalsk begavelse – havde også været en stor oplevelse og dertil egenartet: en fremragende ikke professionel jazz-pianistinde havde været til stede, var blevet optaget på bånd af Heilmann (et enestående træf, da hun næsten aldrig ville spille!), men et arrangeret samspil lykkedes det ikke at få gennemført – det lykkedes imidlertid for frokostgæsterne: Heilmann spillede på sin klarinet til tonerne (på bånd) af den i sandhed fremragende kunstner, hvis mand (selv musiker) ikke havde anet, hvad konen kunne præstere! Klarinetten gik derefter rundt og bevidnede det gamle ord om, at nok er instrumentet af betydning, men kunstneren bag instrumentet betyder *alt!*

Peter Schiøler fik ordet til slut: »Jeg kan sige noget i samme toneart som Niels – at være jazzmusiker i Sorø er en af mine underligste oplevelser: Anden og kunsten var ikke kombineret –«. Vi gik alle beriget fra en julefrokost, hvor ånd og kunst for én gangs skyld blev kombineret, fuldt og helt! –

Paul Rantzau (-37).

Flere nye bøger af soranere

**Regin Dahl: Ordkumler Ordakumlar.
Digte, Gyldendal 1978.**

Indledningsdigtet: *Digteren til sig selv:*

»Igen en gang at føje ord
som i ungdommens dage?
Igen en gang at ordne
usungne melodier?
Lufthavet dirrer
ved morgens kyst.
På tiggerfærd
ind i kunstens riger?«

Her gives tonen an, digtsamlingen er et til-
bageblik, men iblandet i høj grad aktuelt stof,
f. eks.:

»Moderen synger, 1966«:

tilegnet Birna Sjúrdardóttir

Hvordan skal jeg skjule dig,
mit barn?

Luft og vand,
jord og orme:
stopfyldt med gift,
mit barn.

Hvordan skal jeg skjule dig,
mit barn?

Knogle- og rygmarv,
blod og sæd:
sprængt af gift!
Mit barn.

Tilflugtssteder i bjerggrotter
flyveforsøg ud over jordens rand
skjulte byer på havets bund?

Hvordan skal jeg skjule dig,
mit barn?

Ikke alt nyt er godt:

Færøernes fjelde.

Her løb de gamle
i midnattens mørke
med konkkassen på ryggen
op og ned ad vinterhøjder,
over vredagtige elve
og forbi uhyggepynter
for at nå til båden
og ud på havet
før dag –
Her farer ætlingerne
med flaskeveninder
bagi
i blanke radiofestlige biler
og suser pø om pø
ud over skrænten.

Regin Dahl (S 37) fyldte 60 år i november
1978 og udgav i den anledning disse 120 digte
på færøsk, ledsaget af tilsvarende gendigtning-
er på dansk. Digtsamlingen er udgivet med
støtte af Nordisk Kulturfond og er tilegnet
forfatterens tre døtre. Træsnittet på omslaget
med motiv fra Færøerne er af Sven Hav-
steen-Mikkelsen.

Yrkjarin við seg sjálvan

»Aftur at orða
sum á ungðisinsins døgum
Aftur at laga
vid ósungnum lögum?
Lofthavið giddar
vid morgunstrond.
Á biddaraferð
inn í listarlond«.

Mamman syngur 1966

ognað Birnu Sjúrdurdóttur

Hvar skal eg skýla tær,
barnið mítt?

Loft og lögur,
mold og maðkur:
eiturstappað,
barnið mítt.

Hvar skal eg skýla tær,
barnið mítt?

Mergur og møna,
blóð og sáð:
eiturklovin!
barnið mítt.

Tilrend í fjallahellum -
flogroyndir út um jarðar jaðar-
loynibygdir vid sjóvarbotn?

Hvar skal eg skýla tær,
barnið mítt?

Føroya fjøll.

Her runnu teir gomlu
a miðunátt
vid gággualeypi á baki
oman og niðan
um vetrarbrekkur,
illskar áir
og trøllsligar barmar
til tess at náa til báts
og til havs
fyri dag –
her sleingjast alvar
vid fløskudiddum
har afturi
í blonkum útvarpsljómandi bilum
og sløðast so hvørt
út av.

Et gribende billede af den sidste nordbo på Grønland:

Næsegrus.

Næsegrus på sandstranden
med den lille kniv i hånden –
nærmer sig aldrig et smedet fartøj
mere denne kyst?

Uden birkebark tagene,
ingen dør for indgangen –
niddingers hylen
i den bælgmørke nat.

Det yngste underliv
fødte for tidligt –
båret til ilden
den sidste træpind.

Alle kulturens bånd
revet over –
næsegrus på sandstranden
med den stakkels kniv i hånden.

Den historiske baggrund er, at nogle norske købmænd af en storm blev forslået til Julianehåbsfjorden ca. 1530 og gik i land på en lille ø. Der fandt de en død mand, klædt i skind

Og en hilsen til grønlænderne i vore dage:

Siumut-hilsen.

Lykke til, ædle grønlændere –
næsten udryddede nation,
blidttalende folk,
gennemhoret, dødeligt drukket –
(nu skal vildmarkens drenge
blive hjemmeliggende mænd)
kan I finde tilbage til sammenhold
og fortsætte i det skinnende slædespor?

Der er mange gode digte, som fortjener at blive nævnt, men lad os slutte med et, der mesterligt skildrer en gammel færing:

Arbejdslykken.

Tilfredse med ganske lidt,
det, som var godt, var godt.

Landing ved aften efter småfisketur,
lugten af tang og småbølgers sang.

Morgner i hø høsten, dage i tørverøgt,
arbejdslykken med spade og le.

Hvalkødsgrøden sat over ilden,
børnenes leg ude ved bækken.

Søndagens højtlesning af postillen,
og til sidst hvilen under græsset.

Fram eftir rommum.

Fram eftir rommum í fjøruni
viðmuddinum i hond –
nærkast onga tíð naglfarin
aftur at hesi strond?

Nævurleysar mønir,
eingin hurð fyrri gátt –
niðingaskrenjan
á miðunátt.

Yngsta belið
hitti reis –
borin at eldinum
evsta sneis.

Slitin øll mentunar-
heimsins bond –
fram eftir rommum
i fjøruni
við muddinum í hond.

og vadmæl, liggende næsegrus på jorden. I hånden holdt han en jernkniv, der ved evindeligt slibning næsten var opslidt. Det var den sidste nordbo på Grønland.

Siumut-kvøða.

Heilir gøvigir grønlendingar –
nærum týnda tjóð,
bliðmæltá fólk,
sundurfukkað, deyðadrukkið –
(útiløgukallar
gjørðust innilløgumenn)
finna tit aftur í sámhaldsbólk
og framhalds lýsandi sleðudlóð.

Starvsælan.

Unntust við lítið og smátt,
tað, ið var gott, var gott.

Dyrkingarkvøld aftur at støð,
taraluttur og smáalduløg.

Morgnar í hoyna, dagar í torvi,
starvsælan við grevi og orvi.

Grindapotturin settur útá,
barnaleikur úti við á.

Deknalestur ein sunnudag,
í evstu hvíldin undir flag.

John Erichsen: Et andet København, sociale fotografier fra århundredeskiftet. Gyldendal 1978.

Museumsinspektør ved Københavns Bymu-

seum *John Erichsen* (S 1962) har i denne bog samlet 173 fotografier fra København i perioden fra 1880–1914, men vel at mærke fra slumkvartererne, ikke de sædvanlige smukke prospekter, med en kortfattet indledning på 15 sider, der sætter billederne i perspektiv,

men samtidig pointerer, at nok er der sket adskilligt siden dengang, uden at problemerne dog kan siges at have fået deres endelige løsning. Ideen til bogen har John Erichsen fået i forbindelse med arbejdet i anledning af landsindsamlingen af gamle fotos og film i 1977, hvor Bymuseet arrangerede en udstilling, der hed »Sociale billeder«. Billedvalget er meget varieret og giver et godt indtryk af de barske vilkår, som den dårligere stillede del af københavnsk befolkning levede under ved århundredeskiftet.

A. Kann Rasmussen: »De skikkelige enker på Tersløsegaard, udgivet af den Holbergske Stiftelse Tersløsegaard 1978.

I et smukt illustreret hefte på 40 sider har A. Kann Rasmussen (S 22) samlet mange personalhistoriske oplysninger om de 16 »skikkelige enker«, der efter Holbergs testamentariske bestemmelser har haft bolig på Tersløsegaard, og heftet indledes med en samlet oversigt over, hvad der vides om oprettelsen og opretholdelsen af enkesædet, der blev af afgørende betydning for, at Tersløsegaard overhovedet eksisterer i dag. Holberg havde sikkert tænkt sig, at hans gods under navn af baroniet Holberg skulle bevare hans navn til sene ti-

der, men det skulle ikke gå således. Allerede i 1830'erne blev jordene udstykket, og hovedbygningen forfaldt mere og mere. I 1861 blev enkesædet ophævet ved lov, og i stedet bestemtes det, at der af Sorø Akademis midler skulle betales et beløb til særligt udvalgte funktionærer på Det Kongelige Teater, der ikke havde erhvervet sig pension, og dette legat udbetales stadig i portioner på 100 kr. Jorden var væk, og nu blev hovedbygningen sat på auktion, men så sker det overraskende, at hofjægermester Grüner til Ravnstrup, der var gammel soraner, købte den, og sammen med tre andre gamle soranere genoprettede han enkesædet og fik kongelig konfirmation herpå den 3. marts 1862. Men det blev galt igen, og i 1904 dannede Soransk Samfunds bestyrelse en komité, der købte gården for 6.000 kr., og ved hjælp fra mange sider lykkedes det at få gennemført en restaurering, og i 1921 opnåedes kongelig konfirmation for den selvejende institution *Den Holbergske Stiftelse Tersløsegaard*.

Endelig har gården i årene 1973-77 fået en hovedstandsættelse, der igen har sikret dens beståen frem i tiden, og forfatteren udtaler håbet om, at arkitekt m. a. a. Hans Henning Hansen, der har stået for denne restaurering, vil skrive en beretning om den.

Det smukke hefte fås på Tersløsegaard for medelst 15 kr.

Absalon »Skånes djævel«

En ny svensk bog om Absalon.

Som fjerde bog i en historisk romanserie er på LT's forlag i Stockholm i 1978 udkommet en bog af Åke Ohlmarks med titlen »Absalon, Skånes djävul«. Det er barsk læsning, en historisk roman, hvor forfatteren har brugt sin fantasi, så selv en Thit Jensen beskæmmet må bøje hovedet og erkende, at hun har fundet sin overmand i dristig fabuleringen. Den danske historiker Palle Lauring må vel også bære sin del af ansvaret, for man nikker genkendende til mange forbløffende oplysninger, der stammer fra hans bog: »Danmarks håb og horn« (som ikke nævnes i litteraturlisten!) fx. om Absalon, der splitternøgen og med hjortetaker i panden er fordanser i hedenske ritualer i de sjællandske skove. Hvideslægten skal nedstamme fra Odinspræster, *Fjenneslev* skal betyde: *djævelsarv* og *Skjalm* også: *djævel*. Under sine studier i Paris skal Absalon have erhvervet sig en kønssygdom, der gjorde ham ufrugtbar, men ikke impotent, og når han ikke selv kunne få børn, skulle heller ikke andre gejstlige have lov til det. Det skal have været årsagen til, at han så ivrigt gik ind for colibat!

Overfor Hviderne på Sjælland, der var Odinsdyrkere, stod Sorteskåningslægten i Skåne, der var Torsdyrkere, og da det lykkedes Absalon ved skændige intriger at blive ærkebisp i Lund, må det selvfølgelig gå galt.

At forfatteren også lader Absalon true abbed Johannes fra Lund til at forgive Valdemar den Store, skal blot nævnes i forbifarten, for det har han heller ikke selv fundet på! Absalon skal minsandten også have været skyld i, at kong Knud VI's søster Ingeborgs ægteskab med den franske konge Filip August blev ulykkeligt, idet det antydes, at nogle mente, at Absalon som hemmelig stormester i en en Sat-tankult skulle have indviet hende som heks, og at Filip August havde fundet heksmærket i bryllupsnatten, hvorefter han forskød hende, og hun måtte leve indespærret i klostre og på slotte i næsten 20 år. At den strålende sejr over hertug Bugislav i 1184 kun blev vundet ved hjælp af en »sort messe«, celebret af ærkebispens selv, tages kun med for en ordens skyld.

Det næstsidste kapitel: »En förtäppad människas död« er kulminationen, hvor Ohlmarks lader Absalon på sit dødsleje høre en engel og en djævel diskutere, om han skal i Himmerig eller Helvede. Her passerer alle de urmelige beskyldninger revy igen, suppleret med enkelte, ikke tidligere nævnte træk, bl. a. at Absalon med sin pennekniv under blodgildet i Roskilde havde fremskyndet Knud Magnussons død, mens han døende lå med sit flækkede hoved i Absalons skød.

Bogen er præget af en løbsk fantasi og et glødende had, der virker helt forbløffende nu efter ca. 800 års forløb, men sproget er godt, og galden flyder, mens man læser!

De sidste linier munder ud i en hyldest til

brødrene Weibull: »Till i Skånerikets gamla huvudstad Lund lärda män uppstod, som underkastade hjälteposet och helgonhymnen (nl. Saxo) en länge välbehövlig kritik och lade grunden för ett rättare bedömande av denna man och vem han verkligen varit!«

P.S. Og så var en helt ny etymologisk forklaring på stedsnavnet Sorø nær blevet glemt! Navnet Ringsted skal være navnet på det gamle helligsted, hvor soldyrkelsen i bronzealderen fandt sted, og på begge sider af denne by har vi to navne på hross = hors (hest) Hrosskilde og Hrossø: hestesøen = Sorø. Bronzealderens soldyrkelse fortsættes i dyrkelse af himmelguden Tyr, senere afløst af Odin, der efter kristendommens indførelse bliver et navn for Fanden med hestehoven (den sidste rest af hans ottefodede hest Slejper), og midt imellem Sorø og Ringsted ligger så Fjenneslev, der betyder Fandens arv. Hvideslægtens gamle hovedsæde, overladt den af Odin.

Soranske noter

Sorøadjunkt til Botswana i to år
Adjunkt Per Hjortgaard Christensen drog d. 11. januar i år afsted til Africa, hvor han skal undervise i matematik og fysik på Naledi Secondary School i Baiborone, der er hovedstaden i Botswana. Landet er lige så stort som Frankrig, men har kun 700.000 indbyggere. Hjortgaard er udsendt af Danida og har fået orlov i to år fra sin stilling. Hans kone og to døtre rejser med derned. Undervisningssproget er engelsk. Familien glæder sig til spændende oplevelser i det fremmede.

Godsejer Carl Henrik Castenschiold, Borreby, ved Skelskør er ved årsskiftet blevet udnævnt til hofjægermester.

Vestsjællands amt har pr. 1. december 1978 fået landets første kvindelige amtmand, kon-torchef Bodil Panild, der kommer fra Viborg amt. Den tidligere amtmand V. Baron Wedell-Wedellsborg er faldet for aldersgrænsen og flytter til Hellerup.

Den afgåede sorøamtmand er ved årsskiftet blevet udnævnt til kammerherre.

Memo

Soranerfrokost i Rådhuskælderen torsdag den 1. februar. Landsretssagfører Hermod Lan-nung (S 1914) taler om erindringsglimt fra sit liv.

De fleste deltagere synes nok, at det er in-teressant at få nyt at høre ved frokostmøder-ne, men det er ikke let at blive ved med at finde nye emner og talere. Derfor vil sekre-tæren være meget glad for at modtage for-slag fra medlemmerne, der både kan tilbyde

selv at fortælle eller foreslå kammerater, som måske er for beskedne til at tilbyde det selv. For øjeblikket er der ikke nogen ekspetance-liste, så man kan komme til med det samme!

Brevkassen

E. Steen Andersen skriver i Soranerbladet for nov. 1978 om karrieren for 323 tidligere kost-skole drenge.

Det er en væsentlig skævhed, at det lille materiale kun er hentet fra den Blå Bog (Krak). Procentberegningen er også utillade-lig. Det ses ikke, om forskellene er efterprø-vet med diverse statistiske test, f. eks. med P-værdien for signifikansen i tallene i undersø-gelsen. Denne giver sig ikke ud for noget sær-ligt, men er dog trykt med fint skema og det hele, dvs. interviews med prominente perso-ner.

Nogen bastant kritik skal herudover heller ikke gives, men alligevel: et suk efter en an-den mere lodig gennemgang af dette oplagte emne for en sociolog. Hvilken betydning har det for samfundsstrukturens statiske og/eller dynamiske opbygning og udvikling, at de 4 pct. af Kraks Blå Bogs 8.000 biografier om-fatter kostskoleelever i relation til, at der kun er optaget under 1 pct. af landets studenter i samme bog den pågældende årgang? Er der her tale om »gensidige roseforeninger« for ike at bruge andre kompromitterende ord for brødræfælesskaber – eller?

Kurt Breson (S 45).

Jul i Sorø 1978

»JUL I SORØ 1978« kan endnu fås gennem Sorøs boghandlere og kiosker eller hos udgi-veren, Lillemarksvej 4, 4180 Sorø. Telefon (03) 63 15 15. Restoplaget er meget beske-dent.

Modtagne gaver til Soranerbladets drift

Bent Niemann, Bromme, 4190 Munke-Bjerg-by.

Bortauktioneret bog.

Anonym giver.

Der er fra 1.1.78 til 31.12.78 i alt modta-get kr. 8.945,-.

Dødsfald

JØRGEN P. BECH

30. november 1905–8. januar 1979

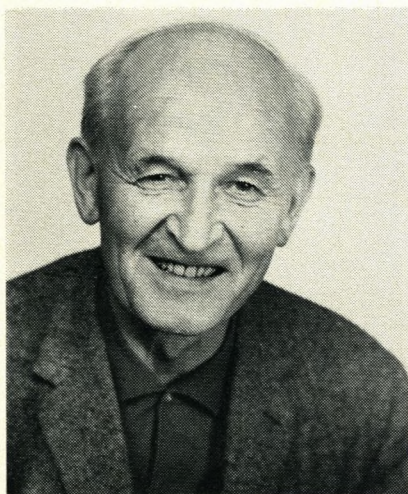
HANS PETER WAAGE-BECK

4. april 1900–11. januar 1979

EINAR ELMQUIST

1. juni 1895–15. januar 1979

Født 22.9. 1899 i Skern. Søn af førstelærer J. Kaspersen og Karin Sørensen. Gift 9.10. 1932 med Agnete Larsen. Optaget i 1. g. 1914, student (k) 1917. Forstkandidat 1923. Assistent ved planlægning på Sorø Akademis 2. skovdistrikt og Skjoldnæsholm og Gjorslev skovdistrikter 1923–26. Assistent ved Statens forstlige Forsøgsvæsen 1926–29. Forstassistent ved Statsskovbruget (Nøddebo, Gråsten, Stenderup og Direktoratet for Statsskovbrug) 1929–37. Skovrider for Sorø Akademis 2. skovdistrikt 1937–69. Tillige tilsyn med Universitetets fredskov og Mølleskov. R. af Dbg.

Skovrider Kaspersens interesse for og kærlighed til den danske skov og dansk natur vakttes allerede, da han var gymnasieelev på Sorø Akademi, og på en tur ledet af adjunkt Simonsen så, hvordan skovrider Mundt tog en håndfuld muld og snusede velbehageligt til den særprægede lugt, og hvordan han venskabeligt klappede en slank og velskabt bøg.

Da skovrider Mundt fratrådte, blev Kaspersen udnævnt til skovrider for Sorø Akademis 2. skovdistrikt. Med pietet og viljestyrke forsvarede han Mundts ideer om skovbrug, så langt som han kunne se det forsvarligt. Hvorvidt Mundts driftsmetode var økonomisk rigtig, var Kaspersen selv stærkt i tvivl om, men han gennemførte meget deraf og skaffede oplysning og viden, som mange forstmænd har kunnet udnytte.

Et resultat heraf: distriktet udmærkede sig skønhedsmæssigt ved sin lunhed på grund af sin frodige bevoksning fra bund til top, hvad dyreliv og naturskønhed nu nyder godt af.

Kaspersen var uhyre varsom med at forkaste andres meninger, før han havde undersøgt en sag til bunds. »Vi er ikke kloge nok«, kunne han sige, »men vi må prøve, om vi kan blive lidt klogere. Det, vi ikke når, må vi overlade til andre. Det er vanskeligt på én gang at tage hensyn til økonomi, vækst og miljø«.

Det var det, han viede sit liv til og følte stærkt, når han udpegede sine 50 og 100 årige flotte træer. Han holdt af dem, og dog måtte de falde og give plads, så at lys og vækst kunne komme til og skabe en bedre tilværelse for 2–3 frodige generationer undere, og man undgik bare, halvgolde flader, hvor storm, nattefrost, solskoldning, piskregn og hagl ødelagde frodigheden.

Kaspersen var sig stærkt bevidst, at den beslutning, han tog i dag, virkede på skoven i 50–100 år og ville indvirke på hans medarbejders dispositioner fremover. I sene natte-timer arbejdede han med planlægning og beregninger, for at intet i hans arbejde skulle afhænge af forhastede beslutninger. Alt skulle være gennemtænkt og korrekt.

Selv om han var en travl og flittig mand, overså han aldrig nogen, men optrådte altid hensynsfuldt med et smil eller et venligt blink i øjet. Selv børns tanker gav han sig tid til at gå ind på. At lade sig lede af hensyn til rang og stand lå ham uendelig fjernt.

Kaspersens kontor var fyldt med hylder og skabe fulde af bøger, protokoller, blade, tidskrifter, skrivelser, tabeller o. s. v., der vidnede om hans store og alsidige viden på flere felter. Hans samling af litteratur var ikke bare begrænset til det, der var nødvendigt for at drive de 3000 tønder land skov.

Kom der våde og snavede jagtgæster på Fredskovsminde, blev de modtaget med smil og venlighed, og en liflig duft sneg sig fra køkkenet, og lækkerislen bredte sig, fordi vi vidste, at husets frue selv løftede grydelågene. Alt forløb uden jag og hastværk, men med ro og hygge. Intet var glemt.

Efter middagen: hyggen med kaffen og røgen i kontoret, og lidt mindre røg i have-stuen. Der blev her snakket om alt, hvad der var sket eller skulle ske. Overalt herskede der en venlig atmosfære, som man føler det i et hjem hos to mennesker med store menneskelige egenskaber, og som man aldrig glemmer.

De to drenge, Sigurd og Thorvald Kaspersen, der i 1914 ankom til Sorø for at gå i 1. g, har med sig haft en ballast, en støbning og en karakter, som Sorø Akademis ledere, lærere og elever har haft indflydelse på. Lige som Sigurd og Thorvald Kaspersen gennem deres flid, viljestyrke og gode medmenneskelige egenskaber har været med til at fremkalde lignende kvaliteter blandt deres kammerater og andre, de har mødt i tilværelsen.

Hos sine kammerater fra Sorø Akademi, sine studiekammerater og alle, han livet igennem har mødt i sin gerning, har Thorvald Kaspersen efterladt noget, der er værd at minde og værd at leve videre på.

Gid den indsats, Thorvald Kaspersen har prøvet at gøre, hvor han virkede, energisk og med vilje til at gennemføre, hvad han mente var rigtigt for helheden, mens han selv stod beskeden i skyggen, gid den må lykkes og brede sig til gavn for et bedre miljø i vore skove og blandt menneskene, så at Fønix-fuglen ikke byggede forgæves.

En gammel ven og skolekammerat.

Runde fødselsdage

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i februar 1979:

1. Bankkasserer Uffe Hastrup (f. 1904), Grøndalsvej 15, 2000 København F.
1. Revisor, cand. merc. Peter Lovmand Hvid (f. 1909), Sløjfen 29, 2820 Gentofte.
3. Tandlæge Carl Chr. Johansen (f. 1929), Nyckelpigavængen 7, S-29020 Åhus, Sverige.
5. Branchef, civ.ing. Jan Ammitzbøl (f. 1904), Strandhaven 10, 3060 Espergærde.
5. Læge Erling Troensegaard-Hansen (f. 1904), 44 Argyle Road, West Ealing, London W 13, England.
7. Chefingeniør Lars Mygdal Nordentoft (f. 1929), flyttet til Belgien - ved nogen noget nærmere?
7. Guldsmid C. Mylius Aarsø (f. 1909), Nørregade 10, 4600 Køge.
9. Erik Lotz (f. 1904), Rådmandsvej 13, 4230 Skælskør.
9. Havebrugskandidat Hans Mathiesen (f. 1929), Opnæsgård 7-1, 2920 Hørsholm.
9. Produktionsmester Caj Christoffersen (f. 1904), Refshalevej 71, 4930 Maribo.
10. Bankbestyrer Poul Andersen (f. 1909), Dalgas Boulevard 70, 2000 Kbhvn. F.
10. Seminarieadjunkt Kurt Berendsen (f. 1919), Højderyggen 16 A, 2730 Herlev.
11. Mag. art. Erik Bülow Iversen (f. 1909), Amaliegade 31, 1256 København K.
12. Ekspeditionssekretær, cand. jur. Tage Tejsen (f. 1919), Strandvejen 67 B, 2100 København Ø.
14. Eksportchef Ib Mogens Johansen (f. 1929), Godthåbsvænget 21, 3. tv., 2000 København F.
14. Læge Niels Holm Poulsen (f. 1909), Redso wa, embassade Americaine, Bp. 1712, Abidjan, Ivory Coast, Africa.
14. Civ.ing. Fritz Sodemann (f. 1909), Vinagervej 7, 2800 Lyngby.
14. Kontorchef Jørgen Worm (f. 1909), Overgaden oven Vandet 40, København K.
15. Journalist Adam Wiehe (f. 1919), Amagerbrogade 16, 2300 København S.
17. Prokurist Per Johansen (f. 1929), Solsortevej 1, 2970 Hørsholm.
18. Prokurist Karmark Skjerbek (f. 1909), Nivåvænge 14-2, 2990 Nivå.
19. Vicepolitimester Oluf Bang-Nielsen (f. 1919), Kystvejen 51, 8000 Århus C.
19. Værkmester Evald Kristiansen (f. 1909), Smedevænget 2, 5792 Årslev.
21. Skovrider Matz Lorenzen (f. 1919), Førsløv, 4250 Fuglebjerg.

Soraner-biografier

1584-1737 - 175 kr.
1747-1800 - 75 kr.
1822-1900 - 200 kr.
1901-1960 - 150 kr.
1901-1960 - fås også i ti-års
hefter a 25 kr.

Ved forudbetaling til kassererens girokonto sendes bøgerne portofrit - ellers efterkrav.

1584-1960, hele værket - 600 kr. portofrit.

MEDLEMSKONTINGENTET

er for 1979 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1972) - samt for medlemmer, fyldt 67 år - dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10 2860 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. Svend Clausen
(Soransk Samfunds næstformand)
Amaliegade 21 A, 1.
1256 København K
(01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS

Alleen 9, 4180 Sorø
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4

(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162

(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården

(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion

Blegdamsvej 28

2200 København N

(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen

(1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup

8580 Ryomgård

Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27

POSTKONTO 6 00 71 63

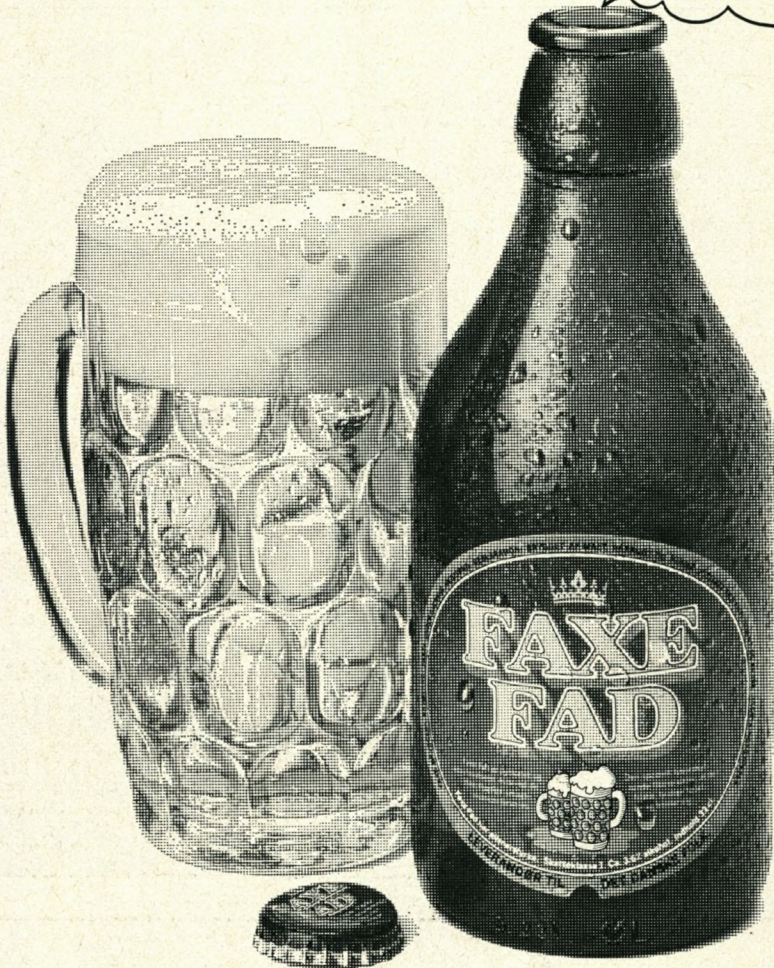
THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som almindelig pilsner-og samme upasteuriserede kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.